

Extrémy v počasí skúšajú slovenských poľnohospodárov

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK) upozorňuje na kritickú situáciu na poliach, ktorú spôsobuje extrémne sucho a nevyspytateľné počasie. Závlahy bežia naplno, bez vody by zemiaky, jarná cibuľa či kukurica nerástli v dostatočnej kvalite ani množstve. Slovenských poľnohospodárov potrápila aj silná búrka, ktorá doslova vybila zrno z klasov obilia či požiar priamo na poli. Napriek tomu naši poľnohospodári robia maximum pre to, aby vypestovali aj v týchto náročných podmienkach čo najviac kvalitnej úrody.

Porast lucerny na Záhorskej nížine

Miera intenzity pôdneho sucha v celom profile je na úrovni výrazného až extrémneho sucha na takmer celom území Slovenska. Najhoršia situácia je na Podunajskej nížine, Záhori, Ponitří, Považí, Orave, Honte, Pohroní, Above a Zemplíne.

Stav sucha zachytený na mapkách SHMÚ jednoznačne dokumentuje extrémne sucho, porovnateľné s rokom 2022, kedy boli poľnohospodári odškodnení sumou 50 miliónov eur za významné straty v rámci poľnohospodárskej výroby.

ZÁVLAHY BEŽIA NAPLNO

Marek Mačaj hlavný agronóm spoločnosti Zeleninárska organizácia výrobcov, družstvo konštatoval pri ozimnej cibuli dobrú úrodu, pri jarnej cibuli išlo o historicky najskorší termín sejby kvôli zachyteniu zimnej vlhky. Kvôli suchu zatiaľ choroby cibule nemajú. "Teraz je najväčší problém slniečko, nestíhame zavlažovať. Závlahy sú veľká výzva, musíme zväčšovať a rozširovať nové potrubia a systémy na to, aby sme vodu dostali na polia. Sme silní, každý rok rastieme so závlahou, snažíme sa predísť chybám."

Polnohospodári zavlažujú všetkým, čím vedia a môžu: center pivotmi, to sú kruhové závlahy, s pásovými závlahami, kvapkovou závlahou...

"Pri aktuálnych teplotných extrémoch to bez závlah jednoducho nejde. Pre rast zemiakov je ideálna teplota do 25 °C. Pri vyššej teplote prestáva zemiak rásť, prejavuje sa to na kvalite aj na kvantite a z toho dôvodu je naozaj potrebné porast vyslovene schladzovať. Poľná zelenina, či je to cibuľa alebo aj iné, závlahu teraz určite potrebuje. Samozrejme, vždy je to otázka aj množstva vody, ktorú dokážeme na pole dostať. V týchto lokalitách (okres Senec) napríklad riešime vodné nádrže, ktoré by sme potrebovali vyslovene iba na zavlažovanie," vysvetľuje Jozef Šumichrast, predseda Zemiakárskeho a zeleninárskeho zväzu SR a podpredseda SPPK.

Aktuálny stav obilnín je vzhľadom na priebeh počasia od jesene (najmä deficit zrážok) uspokojivý. Porasty sú v dobrom stave, no ďalší vývoj bude veľmi závislý od zrážok v najbližšom období. Žatva sa začala v 26. týždni na juhu západného, stredného a východného Slovenska zberom jačmeňa ozimného, postupne začína aj zber pšenice ozimnej a hrachu. SPPK zahájila v tom istom týždni monitoring žatevných prác.

POŽIAR

Vplyvom veľmi suchej pôdy a vysokých teplôt vypukol v popoludňajších hodinách vo štvrtok 26. 6. 2025 na Podunajskej nížine, kde je aktuálne najteplejšie, v okrese Levice, pomerne veľký požiar. Barbora Tkáčiková, riaditeľka RPPK Levice: „Jednalo sa o nášho člena, pričom poškodených požiarom bolo 3,5 ha jačmeňa ozimného a 2 ha pšenice ozimnej. Príčina nie je známa, pravdepodobne ľudský faktor. Do budúcnosti bude potrebné sa zamyslieť významnejšie nad ochranou pôdy a zadržiavania vlhkosti v nej. Je potrebné zamerať sa na agrotechnické operácie, ktoré zlepšujú pôdnu štruktúru a zvyšujú obsah organickej hmoty v pôde, ktorá pomáha zadržať vodu v pôde. Tiež je potrebné zachovať povrchové rastlinné zvyšky, vzhľadom na to, že znižujú výpar a prehrievanie pôdy. Zároveň je dôležité, aby široká verejnosť počas letných mesiacov zvýšila opatrnosť pri manipulácii s ohňom v blízkosti poľnohospodárskych porastov, aby sa predišlo vzniku požiarov a iným nepriaznivým situáciám.“

Polnohospodári prijímajú preventívne opatrenia, prirodzene sa snažia chrániť úrodu, zamestnancov, techniku, majetok občanov, životné prostredie, aj divožijúce zvieratá. Medzi takéto preventívne opatrenia napríklad patrí: prednostný zber dozretých obilnín najmä pri železničných tratiach, prítomnosť cisterny s vodou, a traktor s pluhom pre prípad potreby oborania porastu, odsun pokosenej hmoty do bezpečnej vzdialenosti v prípade železničných tratí, zákaz fajčiť, udržiavanie techniky v dobrom technickom stave, vybavenie techniky lapačmi iskier a hasiacimi prístrojmi.

sucho, okres Vranov nad Topľou

BÚRKA A SILNÝ VIETOR

Dôkazom nestabilných podmienok počasia je rôznosť poveternostných podmienok pred žatvou. „Toto dokumentujeme na príklade okresu Nitra, kde v závere 23. týždňa v časti okresu pretrvávalo sucho, zatiaľ čo v inej časti okresu sa vyskytli prudké dažde, ktorých prípadný negatívny dopad bude možné hodnotiť až pri žatve. V rovnakom čase boli silné dažde aj v okresoch Prešov, Sabinov, kde vyplavilo najneskôr vysiate a najslabšie zapojené plodiny, najmä kukuricu a sóju, lepší stav je pri plodinách so zapojeným koreňovým systémom, napríklad obilnín, olejníň,“ informuje Martin Rovaš z Odboru poľnohospodárstva a služieb SPPK.

Dažde sa vyskytli aj v iných častiach Slovenska, s rôznym plošným rozsahom a rôznou intenzitou. Príkladom je porast maku na výmere 100 ha, na ktorom došlo k ubitiu pôdy vplyvom silného dažďa a porast maku musel byť založený opakovane. Ďalším smutným príkladom nevyspytateľnosti počasia je silná búrka, ktorá 23.06.2025 zasiahla niektoré lokality napríklad okresu Nové mesto nad Váhom, kde týždeň pred očakávaným začiatkom žatvy doslova vybila zrno z klasov obilia, zničila porasty obilnín, olejníň, kukurice, a ďalšie plodiny vrátane ovocia.

Monitoring žatevných prác, sucha či všetkých typov škôd, vrátane škôd jarnými mrazmi, ľadovcom, hrabošmi či premnoženou zverou, zverejňujeme priebežne v monitoringoch na webovej stránke komory www.sppk.sk.